Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12.10.2015, sp. zn. 32 Cdo 694/2015, ECLI:CZ:NS:2015:32.CDO.694.2015.1

Číslo: 69/2016

Právní věta: Vadou zboží podle ustanovení § 422 obch. zák. je též nepředání dokladů stanovených v kupní smlouvě. Přijme-li kupující vadné plnění, prodlení prodávajícího se splněním povinnosti dodat zboží nenastává, respektive nepokračuje. Primární smluvní závazek prodávajícího dodat zboží ve sjednané době se v případě vadného plnění mění ve smyslu ustanovení § 324 odst. 3 obch. zák. na závazek z vadného plnění odpovídající nárokům kupujícího z vad zboží.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 12.10.2015

Spisová značka: 32 Cdo 694/2015

Číslo rozhodnutí: 69

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odpovědnost za vady

Předpisy: § 324 odst. 3 obch. zák.
§ 422 obch. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. 4 Cmo 88/2014, v části, již byl ve výroku o věci samé potvrzen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 10. 2013, sp. zn. 6 Cm 21/2012; ve zbývajícím rozsahu dovolání odmítl.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala na žalované zaplacení částky 1 745 339, 30 Kč s příslušenstvím a částky 27 615, 95 EUR s příslušenstvím. Usnesením ze dne 20. 3. 2012 soud prvního stupně rozhodl o zastavení řízení co do částky 17 015, 95 EUR, neboť žalobkyně vzala před prvním jednáním žalobu co do této částky zpět, protože jí byla žalovanou uhrazena. Žalované částky představovaly část dohodnuté kupní ceny za zboží (fotovoltaické panely), které žalobkyně dodala žalované na základě kupní smlouvy ze dne 3. 10. 2012. Žalovaná uplatnila proti nároku žalobkyně jako procesní obranu nárok na zaplacení smluvní pokuty, jenž měl žalované vzniknout prodlením žalobkyně s dodáním zboží, neboť žalobkyně spolu s fotovoltaickými panely nedodala tzv. flashtesty, jakožto další doklad stanovený v kupní smlouvě.

2. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 10. 2013, č. j. 6 Cm 21/2012-80, uložil žalované zaplatit žalobkyni částku 1 745 339, 30 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 7,75 % p. a. z této částky od 31. 1. 2011 do zaplacení (výrok I) a částku 11 101, 23 EUR spolu s úrokem z prodlení ve výši 7,75% p. a. z částky 10 600 EUR od 30. 4. 2011 do zaplacení (výrok II) a rozhodl o nákladech řízení (výrok III).

3. Soud prvního stupně nepřisvědčil názoru žalované, že žalobkyně byla jako prodávající v prodlení s dodáním zboží, pokud žalované spolu s fotovoltaickými panely nedodala tzv. flashtesty. Na základě výsledků provedeného dokazování dospěl k závěru, že dne 3. 10. 2012 žalobkyně jako prodávající uzavřela s žalovanou jako kupující kupní smlouvu, podle níž měla žalované dodat fotovoltaické panely. Dle čl. 2 předmětné kupní smlouvy měly být kompletní flashtesty přílohou zálohové faktury ke každé účtované dodávce zboží. V článku 5.2 všeobecných smluvních podmínek žalobkyně výslovně prohlásila, že disponuje všemi doklady o kvalitě a charakteru zboží a že tyto doklady jsou nedílnou součástí dodávky. Podle soudu prvního stupně žalobkyně sice byla povinna předat žalované rovněž tzv. flashtesty jako další doklad stanovený ve smlouvě, avšak přestože tuto povinnost nesplnila, vznikl jí nárok na zaplacení kupní ceny, neboť dodání zboží bylo nesporné, a to včetně převedení vlastnického práva k němu na žalovanou. Tzv. flashtesty představovaly dokumenty nutné k užívání zboží a na jejich nedodání je třeba nahlížet jako na vadu zboží, nikoli jako na prodlení s dodáním zboží ze strany žalobkyně (prodávající). Soud prvního stupně rovněž konstatoval, že smluvní pokuta byla sjednána pro případ prodlení žalobkyně s dodáním zboží, nikoli pro případ vadného plnění, proto byla procesní obrana žalované bezdůvodná.

4. Proti rozsudku soudu prvního stupně podala žalovaná odvolání.

5. Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 17. 9. 2014, č. j. 4 Cmo 88/2014-2016, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

6. Odvolací soud převzal skutková zjištění soudu prvního stupně i jeho hodnotící závěry.

7. K námitkám žalované, že soud prvního stupně chybně aplikoval § 422 obch. zák., neboť se ve vztahu k nedodání flashtestů nejednalo o porušení povinnosti stanovené v § 420 obch. zák., ale o porušení povinnosti dle § 409 odst. 1 ve spojení s § 411 obch. zák., odvolací soud konstatoval, že tzv. flashtesty sice představovaly další doklad stanovený ve smlouvě ve smyslu § 417 obch. zák., avšak nebyl-li takový doklad k části dodávky přiložen, je nutné na jeho absenci nahlížet jako na vadu zboží. Žalovaná však žalobkyni vady zboží nevytkla a neuplatnila práva z odpovědnosti za vady, nenastaly proto ani podmínky pro postup podle § 439 odst. 4 obch. zák.

8. Žalovaná se podle odvolacího soudu rovněž mýlí, tvrdí-li, že jí svědčí právo na úhradu smluvní pokuty, ať už je absence tzv. flashtestů posuzována jako prodlení s dodáním zboží, nebo jako vada zboží. Žalobkyně se nedostala do prodlení s dodáním zboží, neboť splnila povinnost dodat žalované zboží a umožnila žalované nabýt ke zboží vlastnické právo. Žalovaná dodané zboží převzala a žalobkyni vzniklo právo požadovat úhradu kupní ceny.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

9. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 o. s. ř. Uvádí, že dovolání podává z důvodů uvedených v § 241a odst. 1, majíc za to, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

10. Právního pochybení se podle dovolatelky odvolací soud dopustil svým závěrem, že nedodání tzv. flashtestů představuje vadu zboží podle § 422 odst. 1 obch. zák. Dovolatelka namítla, že tzv.

flashtesty nebyly žalobkyní žalované vůbec dodány, nemohly tedy obsahovat žádné vady. Citované ustanovení obchodního zákoníku proto nelze na daný případ aplikovat. Žalobkyně porušila své povinnosti uvedené v § 409 a 411 obch. zák. Dodávku zboží bez tzv. flashtestů ale nelze považovat za úplnou a žalobkyně je s dodáním zboží v prodlení.

11. Dovolatelka rovněž namítla, že i kdyby v daném případě bylo možno nazírat na nedodání tzv. flashtestů jako na vadu zboží, zakládalo by znění čl. 4 odst. 4.5 všeobecných smluvních podmínek povinnost žalobkyně uhradit smluvní pokutu. Z hlediska tohoto ujednání je totiž podstatné, že žalobkyně nedodržela dohodnuté smluvní termíny kompletního dodání zboží, a není podstatné, zda je nesplnění této povinnosti posuzováno jako prodlení či vada plnění.

12. Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

III.
Přípustnost dovolání

13. Nejvyšší soud projednal dovolání a rozhodl o něm – v souladu s bodem 7 čl. II přechodných ustanovení části první zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a s bodem 2 čl. II přechodných ustanovení části první zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013.

14. Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť otázka řešená napadeným rozsudkem, zda nedodání dokladů stanovených v § 417 obch. zák. představuje vadu zboží a zakládá prodlení s jeho dodáním, nebyla dovolacím soudem doposud řešena.

IV.
Důvodnost dovolání

15. Nejvyšší soud přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3, větu první, o. s. ř.). Nejvyšší soud se proto zabýval správností právního posouzení věci zpochybňovaného dovolatelkou (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.).

16. Podle § 324 odst. 1 obch. zák. závazek zanikne, je-li věřiteli splněn včas a řádně. Podle § 324 odst. 3 obch. zák., jestliže dlužník poskytne vadné plnění a věřitel nemá právo odstoupit od smlouvy nebo tohoto práva nevyužije, mění se obsah závazku způsobem, který odpovídá nárokům věřitele vzniklým z vadného plnění, a závazek zaniká jejich uspokojením.

17. Podle § 409 odst. 1 obch. zák. kupní smlouvou se prodávající zavazuje dodat kupujícímu movitou věc (zboží) určenou jednotlivě nebo co do množství a druhu a převést na něho vlastnické právo k této věci a kupující se zavazuje zaplatit kupní cenu.

18. Podle § 411 obch. zák. prodávající je povinen kupujícímu dodat zboží, předat doklady, které se ke zboží vztahují, a umožnit kupujícímu nabýt vlastnického práva ke zboží v souladu se smlouvou a tímto zákonem.

19. Podle § 417 obch. zák. prodávající je povinen předat kupujícímu doklady, jež jsou nutné k převzetí a k užívání zboží, jakož i další doklady stanovené ve smlouvě.

20. Podle § 422 obch. zák. odst. 1, poruší-li prodávající povinnosti stanovené v § 420, má zboží vady.

Za vady zboží se považuje i dodání jiného zboží, než určuje smlouva a vady v dokladech nutných k užívání zboží.

21. Dovolací soud se nejprve zabýval námitkou, jíž dovolatelka v rámci ohlášeného dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci brojila proti právnímu závěru odvolacího soudu o tom, že nedodání tzv. flashtestů představuje vadu zboží dle § 422 obch. zák.

22. Ustanovení § 422 obch. zák. zakládá právní fikci, podle níž porušení povinností prodávajícího stanovených v § 420 obch. zák. způsobuje vadu zboží. Za vadu zboží se podle věty druhé téhož ustanovení považují mimo jiné i vady v dokladech nutných k užívání zboží. Takovou vadu v dokladech nutných k užívání zboží nepředstavuje pouze jejich nekompletnost, jak se mylně domnívá dovolatelka, nýbrž i jejich úplná absence, neboť potřebná dokumentace není způsobilá splnit svůj účel nejen v případě, že je poskytnuta s vadami, ale i v případě, že nebyla poskytnuta vůbec (shodně např. Bednář, Kasík in: Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část /§ 2055-3014/. Komentář. 1. vyd Praha: C.H. Beck, 2014, s. 64). Dovolatelce lze sice přisvědčit, že tzv. flashtesty nepředstavovaly doklady nutné k užívání zboží podle § 422 odst. 1 obch. zák., tedy doklady, bez nichž by nebylo možné zboží z faktických či právních důvodů užívat, nýbrž doklady vztahující se ke zboží podle § 411 obch. zák. Nelze jí však přisvědčit, že odvolací soud posoudil tzv. flashtesty odlišně, uvedl-li, že představovaly doklady stanovené ve smlouvě podle § 417 obch. zák. Posledně citované ustanovení obch. zák. totiž obsahuje výčet dokladů vztahujících se ke zboží dle § 411 obch. zák. a zahrnuje mezi ně i doklady stanovené ve smlouvě. Tato námitka dovolatelky tedy není důvodná.

23. Dovolací soud se ztotožnil i se závěrem odvolacího soudu, že předpokladem řádného dodání zboží je nejen předání dokladů nutných k užívání zboží, nýbrž i dalších dokladů stanovených ve smlouvě (srov. § 417 obch. zák.). Pokud další doklady stanovené ve smlouvě obsahovaly vady nebo nebyly kupující vůbec předány, jako tomu bylo v nyní posuzované věci, nedošlo k řádnému dodání zboží. Ve vztahu k závěru o vadách zboží je přitom nerozhodné, zda prodávající kupujícímu nedodal doklady nutné k užívání zboží či doklady stanovené ve smlouvě, neboť o vadu zboží se jedná v obou případech.

24. Dovolací soud se dále zabýval námitkou dovolatelky týkající se jejího nároku na zaplacení smluvní pokuty a shledal ji taktéž nedůvodnou. Podle čl. 4 odst. 4.5 všeobecných smluvních podmínek totiž „prodávající odpovídá za dodržení dohodnutých termínů dodání zboží“ a pro případ jejich nedodržení stanoví prodávajícímu povinnost „zaplatit kupujícímu smluvní pokutu ve výši 0,2% za každý den prodlení“. Dovolací soud se ztotožnil s názorem odvolacího soudu, že smluvní pokuta sjednaná ve všeobecných smluvních podmínkách by se uplatnila pouze v případě prodlení žalobkyně s dodáním zboží, nikoli v případě dodání vadného zboží, neboť z formulace tohoto ujednání je zřejmé, že na případy dodání vadného zboží nedopadá.

25. Dovolací soud proto k této námitce dovolatelky rovněž přezkoumal závěr odvolacího soudu o tom, že žalobkyně nebyla s dodáním zboží v prodlení, a shledal jej správným. Žalobkyně nebyla s dodáním zboží v prodlení i přesto, že dovolatelce nedodala zboží bez vad, neboť přímo z dikce § 324 odst. 3 obch. zák. vyplývá, že poskytne-li dlužník věřiteli vadné plnění, obsah závazku se v takovém případě mění způsobem, který odpovídá nárokům vzniklým z vadného plnění, neměl-li věřitel právo na odstoupení od smlouvy nebo takového práva nevyužil. Prodlení dlužníka tak v případě, že věřitel přijme vadné plnění, nenastává, resp. nepokračuje (viz např. ELIÁŠ, K. In Prodlení dlužníka, Právní rádce, č. 12, 2003, s. 5). Ve vztahu ke kupní smlouvě se tedy primární smluvní závazek prodávajícího dodat zboží ve sjednané době v případě vadného plnění mění ve smyslu § 324 odst. 3 obch. zák. na závazek z vadného plnění odpovídající nárokům kupujícího z vad zboží a prodlení prodávajícího nenastává. Je tomu tak proto, že prodlení by v takové situaci již nebylo k čemu vztahovat, neboť po přijetí vadného plnění nelze splnit původní dluh, protože ten v primární podobě již neexistuje

(shodně např. ŠILHÁN In HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část /§ 1721-2054/. Komentář. 1. vyd Praha: C.H. Beck, 2014, str. 1042, či ELIÁŠ In ELIÁŠ, K. a kol. Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 2. svazek. Praha: Linde, 2008, s. 1480, nebo ŠKÁROVÁ In ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK M. a kol. Občanský zákoník II. Komentář. 2 vydání. Praha: C. H. Beck, 2009). V nyní souzeném případě dovolatelka od žalobkyně vadné plnění přijala (o čemž mezi účastníky nebylo sporu) a k odstoupení od smlouvy nedošlo. Obsah smluvního závazku žalobkyně se proto proměnil, nemohly ji nadále stíhat následky prodlení, ale dopadly na ni pouze následky odpovědnosti za vadné plnění. Bylo proto na dovolatelce, aby žalobkyni vady zboží náležitě vytkla a uplatnila vůči ní práva z odpovědnosti za vady. Jestliže tak neučinila, nemohla se proti vadám dodaného zboží „bránit“ ani postupem podle § 439 odst. 4 obch. zák., ani prostřednictvím ustanovení o smluvní pokutě obsaženého ve všeobecných smluvních podmínkách.

26. Nejvyšší soud uzavřel, že dovolatelce se v rámci uplatněného dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci nepodařilo zpochybnit právní závěr odvolacího soudu. Proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání žalované proti rozsudku odvolacího soudu podle § 243d písm. a) o. s. ř. pro nedůvodnost zamítl.

27. Směřovalo-li dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení před soudem prvního stupně a nákladech odvolacího řízení, dovolání v této části trpí vadou, neboť dovolatelka v něm oproti požadavkům vymezeným pro obsah dovolání v ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř. neuvedla, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (srov. § 237 o. s. ř.) a nesprávnost rozhodnutí. K výrokům o nákladech řízení chybí v dovolání jakákoliv argumentace. Tento nedostatek nelze již odstranit, neboť lhůta, během níž tak bylo možno učinit (srov. ustanovení § 241b odst. 3, větu první, o. s. ř.), dovolatelce uplynula dne 19. 5. 2014 (srov. ustanovení § 57 odst. 2, větu první, o. s. ř.). Jde přitom o vadu, jež brání pokračování v dovolacím řízení, neboť v důsledku absence uvedené náležitosti nelze posoudit přípustnost dovolání v části, v níž dovolatelka nesouhlasí s rozhodnutím odvolacího soudu o nákladech za řízení před soudem prvního stupně. Nejvyšší soud proto dovolání v této části podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl pro vady.